

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ BETON VE ASFALT ENERJİ ÜRETİM VE DAĞITIM TESİSLERİ SU KANALİZASYON TİC.VE SAN. A.Ş.

2021 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2022

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1.	KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ.....	1
2.	KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU.....	5
3.	SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	5
4.	DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI.....	5
5.	İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	6
6.	DENETİM GÖRÜŞÜ.....	7
7.	DENETİM BULGULARI.....	7
8.	EKLER.....	18

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Tablosu	2
Tablo 2: İştirakler Tablosu	2
Tablo 3: Vergi Ödeme Tablosu ve Ödenen Gecikme Cezaları	12
Tablo 4: SGK Ödeme Tablosu ve Ödenen Gecikme Cezaları	13
Tablo 5: Şirket Personeli Fazla Çalışma Süreleri.....	14

KISALTMALAR

İzbeton A.Ş.	İzmir Büyükşehir Belediyesi Beton ve Asfalt Enerji Üretim ve Dağıtım Tesisleri Su Kanalizasyon Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu
TFRS	Türkiye Finansal Raporlama Standartları

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. Asfalt Molozu Kırım İşi İçin Büyükşehir Belediyesinden Bedel Alınmaması
2. Mahkeme Aşamasında Olan Diğer Çeşitli Alacaklara Karşılık Ayrılmaması
3. Hizmet Alım İşi İhalelerinde Fiyat Farkı Hesaplamalarının Yanlış Yapılması
4. Vergi ve Sosyal Güvenlik Kurumu Borçlarının Vadesinde Ödenmemesi Sebebiyle Gecikme Cezasının Ödenmesi
5. İşçilere Mevzuatta Belirlenen Sürenin Üzerinde Fazla Çalışma Yaptırılması
6. İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

İzmir Büyükşehir Belediyesi Beton ve Asfalt Enerji Üretim ve Dağıtım Tesisleri Su Kanalizasyon Tic. ve San. A. Ş. (İzbeton A.Ş.), İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun 26'ncı maddesi ve Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre 1990 yılında kurulmuş olup 1 Kasım 1990 tarihinde ticaret siciline tescil edilmiştir.

İzbeton A.Ş.'nin faaliyet alanı, şirket ana sözleşmesinde; hazır beton, bordür, beton parke üretimi ve dağıtımını, sıcak ve soğuk asfalt üretimi yapmak ve bu konudaki ihalelere katılmak, tesislerini kurmak, şebekeli, şebekesiz içme ve kaynak sularının doldurulması, ambalajlanması, pazarlaması ve dağıtımına ait tesisleri kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek şeklinde yer almaktadır. İzbeton A.Ş., 3213 sayılı Maden Kanunu'na göre her türlü madencilik faaliyetlerinde bulunulması, maden, mermer arama ruhsatnameleri alınması, işletilmesi, başkalarından ruhsat devralınması, atıkların toplanması, taşınması, geri kazanımı, bertarafı ve işlenmesi alanlarında faaliyette bulunmaktadır.

Şirket, yasalara ve kuruluş amacına uygun olan işlerin yapılması için Türkiye sınırları içinde taşınmaz edinebileceği gibi bunların üzerinde aynı hak tesis edebilir, bunları alıp satabilir, kira ile işletebilir veya kiraya verebilir.

Şirket, kamu ve özel hukuka tabi olarak kurulmuş olup faaliyetlerini temel olarak Türk Ticaret Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve Borçlar Kanunu'na tabi olarak gerçekleştirmektedir. Ayrıca şirket gerçekleştireceği ihaleli işlemlerde Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabidir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda kurulmuş anonim bir şirkettir. Dolayısıyla, yönetim kurulu tarafından temsil ve idare olunur. Yönetim kurulu üyeliğine ancak gerçek kişiler seçilebilir. Pay sahibi olan bir tüzel kişi yönetim kurulu üyesi olamaz. Ancak, tüzel kişinin temsilcisi olan gerçek kişiler yönetim kurulu üyesi olarak seçilebilir. Yönetim kurulu niteliği gereği sürekli bir organdır.

Anonim şirket yönetim kurulu; ortakların sermayelerinin korunması ve değerlendirilmesini, şirket alacaklılarının da alacaklarını emanet ettikleri, idare ve temsile yetkili bir organdır. Yönetim kurulu, anonim ortaklığın kanunla öngörölmüş zaruri bir

organıdır.

Şirketin yönetim organı olan yönetim kurulu, 2 tüzel kişi ortaklığını temsilen 15 üyeden oluşmaktadır. Yönetim Kurulu üyeleri 29.03.2021 tarihli Genel Kurul kararı ile seçilmişlerdir.

Şirketin idari birimleri; Genel Müdürlük ile 10 Müdürlük ve 16 Şeflikten oluşmaktadır. Şirkette çalışan personel sayısı, 31.12.2021 tarihi itibarıyla 867'dir. Çalışan personel 4857 sayılı İş Kanunu'na tabidir.

1.3. Mali Yapı

İzbeton A.Ş'nin nominal sermaye tutarı 536.550.000,00 Türk Lirası olup sermayesinin tamamı ödenmiştir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi, şirketin %98,792 oranındaki hissesine sahiptir. Şirketin 31.12.2021 tarihi itibarıyla sermaye ve hisse yapısı aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Tablosu

Pay Sahibinin Adı, Soyadı/Unvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Oranı (%)
İzmir Büyükşehir Belediyesi	530.068.476,00	98,792
Egeşehir Yapı Planlama Müşavirlik ve Teknoloji A.Ş.	6.481.524,00	1,208

İzbeton A.Ş'nin aşağıdaki tabloda yer alan iştirakleri bulunmaktadır.

Tablo 2: İştirakler Tablosu

İştirakin Adı, Soyadı/Unvanı	İştirakin Toplam Sermayesi (TL)	İzbeton A.Ş.'nin Sermaye Tutarı (TL)	İzbeton A.Ş.'nin Sermaye Oranı (%)
Grand Plaza A.Ş.	133.458.415,00	34.886.633,00	26,14
İzmir Metro A.Ş.	148.000.000,00	44.400.000,00	30,00
İzelman A.Ş.	571.000.000,00	85.788.944,00	15,02
İzmir İnvasyon ve Teknoloji A.Ş.	24.700.000,00	24.700.000,00	100,00
Egeşehir Yapı Planlama Müşavirlik ve Teknoloji A.Ş.	118.618.000,00	388.468,00	0,33
İzenerji A.Ş.	267.150.000,00	6.612.497,00	2,48
İzmir Deniz İşletmeleri A.Ş.	233.250.000,00	16.560.750,00	7,10
İzdoğa A.Ş.	61.250.000,00	16.246.952,64	26,53

Şirketin amacı; gerek ticari gerek kamu yararı maksadı ile tasarrufu altındaki veya tahsis edilen taşınmazlar üzerindeki tesisleri ile hazır beton, bordür, beton parke üretimi ve dağıtımını

yapmak, sıcak ve soğuk asfalt üretimi yapmak ve bu konudaki ihalelere katılmak, tesislerini kurmak ve işletmek/işlettirmektir. Bunun yanında hafriyat toprağı ile inşaat/yıkıntı atıkları üreticilerinden oluşan atıkların toplanması, taşınması ve bertarafı gelirleri de Şirketin önemli gelir kalemleridir.

Gelir tablosundan, dönem net zararının bir önceki yıla göre nominal olarak arttığı anlaşılmaktadır. Bu durumun sebebinin, satış maliyetleri ve faaliyet giderlerinin, brüt satışlardaki artıştan daha fazla artması olduğu düşünülmektedir.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Şirketin Muhasebe Sistemi

6102 sayılı Kanun'da; Kanun'a tabi gerçek ve tüzel kişilerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümleri ile aynı Kanun'un 175 ve mükerrer 257'nci maddelerinde yer alan yetkiye istinaden yapılan düzenlemelere uymak zorunda olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu yetkiye istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından (1) sıra no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğı 26.12.1992 tarihinde yayımlanmış ve 01.01.1994 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Şirketin tabi olduğu muhasebe sistemi bu Tebliğ'de yer alan Tekdüzen Hesap Planıdır.

Şirket, muhasebe kayıtlarını 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Tebliğ ilkelerine uygun şekilde ve 7/A seçeneğine göre tutmaktadır. 7/A seçeneğinde, giderler yapıldıkları anda ilgili defter-i kebir hesaplarına fonksiyon esasına göre kaydedilirken, söz konusu giderler aynı zamanda yardımcı defterlerde hem çeşit esasına hem de ilgili gider yerlerine göre izlenir. 2020 yılı aktif toplamı 4.613.700,00 TL veya net satışları toplamı 9.227.100,00 TL'yi aşan üretim ve hizmet işletmeleri, 2021 yılına ilişkin maliyet hesaplarını 7/A seçeneğine göre tutmak zorundadırlar.

1.4.2. Şirketin Raporlama Sistemi

Anonim şirketin finansal tabloları hakkındaki hükümlere 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmiştir.

Kanun'un 514 ve 515'inci maddelerine göre yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörölmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve

yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlar ve genel kurula sunar. Anonim şirketin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır.

Kanun'un 516'ncı maddesine göre yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu ise, Şirketin, o yıla ait faaliyetlerinin akışı ile finansal durumunu, doğru, eksiksiz, gerçeğe uygun ve dürüst bir şekilde yansıtmalıdır. Yıllık faaliyet raporunda finansal durum, finansal tablolara göre değerlendirilir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 88'inci ve Geçici 1'inci maddeleri uyarınca tâbi oldukları kanunlar gereği defter tutmakla yükümlü olan gerçek veya tüzel kişi tacirler, münferit veya konsolide finansal tablolarını Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartlarına (TMS) uygun olarak hazırlamaları gerekmektedir. Ayrıca aynı maddelerde Kurumun değişik işletme büyüklükleri ve sektörler için özel standartlar koymaya ve düzenlemeler yapmaya yetkili kılındığı belirtilmiştir.

Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu 2014 yılında Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) uygulama kapsamını bağımsız denetim kapsamından ayırıştırarak TFRS uygulama kapsamını genel olarak kamu yararını ilgilendiren kuruluşlarla sınırlandırmıştır. Bunun yanı sıra, bu kuruluşların dışında kalan işletmelerin de isteğe bağlı olarak TFRS uygulamalarına izin verilmiştir. İzbeton A.Ş., bağımsız denetime tabi olup TFRS'de öngörülen finansal tabloları (Finansal Durum Tablosu, Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu, Özkaynak Değişim Tablosu ve Nakit Akış Tablosu) hazırlamaktadır.

1.4.3. Şirket Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,

- Gelir tablosu,
- Envanter defteri.

Şirketin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Şirketin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve gelir tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm

faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

İzbeton A.Ş. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'na tabi olmadığı için, bu Kanun'un tanımladığı şekilde bir iç kontrol sistemi bulunmamaktadır.

Şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu çerçevesinde kurulmuş olup faaliyetlerini de bu esaslar çerçevesinde yürütmektedir. Kanun'un "Görev dağılımı" başlıklı 366'ncı maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen "Yönetim kurulu, işlerin gidişini izlemek, kendisine sunulacak konularda rapor hazırlamak, kararlarını uygulamak veya iç denetim amacıyla içlerinde yönetim kurulu üyelerinin de bulunabileceği komiteler ve komisyonlar kurabilir" hükmü ile şirketlerde denetim komitelerinin kurulması konusunda yönetim kuruluna yetki verilmiş ancak bu düzenleme ile belli bir ölçütü esas alan, bir gereklilik ya da zorunluluk öngörülmemiştir.

Aynı Kanun'un 378'inci maddesinde ise; "Pay senetleri borsada işlem gören şirketlerde, yönetim kurulu, şirketin varlığını, gelişmesini ve devamını tehlikeye düşüren sebeplerin erken teşhisi, bunun için gerekli önlemler ile çarelerin uygulanması ve riskin yönetilmesi amacıyla, uzman bir komite kurmak, sistemi çalıştırmak ve geliştirmekle yükümlüdür. Diğer şirketlerde bu komite denetçinin gerekli görüp bunu yönetim kuruluna yazılı olarak bildirmesi hâlinde derhâl kurulur ve ilk raporunu kurulmasını izleyen bir ayın sonunda verir. Komite, yönetim kuruluna her iki ayda bir vereceği raporda durumu değerlendirir, varsa tehlikelere işaret eder,

çareleri gösterir. Rapor denetçiye de yollanır.” denilmektedir.

Kanun'un 366'ncı ve 378'inci maddeleri birlikte değerlendirildiğinde, borsada işlem gören şirketlerde iç kontrol sisteminin kurulması zorunluluk iken diğer şirketlerde isteğe bağlı bırakılmıştır. Kanun'un 378'inci maddesinde belirtildiği gibi denetçinin gerekli görüp bunu yazılı olarak yönetim kuruluna bildirmesi halinde iç kontrol sisteminin kurulması diğer şirketlerde de zorunludur. Burada kanunla birlikte getirilen yenilik bağımsız denetçilerin gerekli görüp yönetim kuruluna bildirmesi halinde diğer anonim şirketlerde de iç kontrol sisteminin kurulmasının zorunlu tutulmasıdır.

Şirketin faaliyetleri belirlenerek, bu faaliyetler ile ilgili süreçler ve süreçlerin performans kriterleri Kalite Müdürlüğü ve ilgili birimdeki teknik elemanlar tarafından takip edilmektedir. Bu süreçlere dayalı olarak görev tanımlarının oluşturulduğu ve birimlerin talimat ve prosedürlerinin hazırlandığı görülmüştür. Ayrıca şirket tarafından kurulmuş bir iç kontrol veya iç denetim birimi yoktur. Şirket bağımsız denetime tabi olması sebebiyle her yıl denetlenmekte olup bir nevi iç kontrol süreci bu denetimlerce yerine getirilmektedir.

Şirketin geçmiş yıl faaliyet gelirleri ile harcamalarını takip etmek, kar-zarar durumunu ortaya koyabilmek adına mevzuat gereği hazırlanması gereken finansal tablolarının mart ayında yapılan Genel Kurula sunulduğu görülmüştür.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

İzmir Büyükşehir Belediyesi Beton ve Asfalt Enerji Üretim ve Dağıtım Tesisleri Su Kanalizasyon Tic. ve San. A.Ş.'nin 2021 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan, geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Asfalt Molozu Kırım İşi İçin Büyükşehir Belediyesinden Bedel Alınmaması

İzmir Büyükşehir Belediyesinden yüklenilen ihale kapsamında; asfalt kazıma makinesi ile asfalt kaplamaların kazılması ve nakli işinden ortaya çıkan asfalt molozunun konkasörle kırılıp kullanıma hazır hale getirilme işleminden bedel alınmadığı tespit edilmiştir.

Asfalt kazıma makinesi ile asfalt kaplamaların kazılması ve nakli imalat tarifi: “*Asfaltın kazıma makinesi ile kazılması, sökülmesi, gerekli suyun taşınması, emniyet tedbirlerinin alınması, çıkan malzemenin vasıtalara yüklenmesi, idarenin göstereceği sahaya nakliyesi, boşaltılması, dolgu yerinde tabaka tabaka serilmesi ve düzeltilmesi veya depo yerinde istif edilmesi için lüzumlu her türlü işçilik, her türlü nakliye, malzeme, makine alet ve edavat masrafları ile müteahhit karı ve genel masraflar dahil 1 m3 fiyatı.*” şeklinde düzenlenmiştir.

4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un 1’inci maddesinde; “*... belediyeler ile bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmelerve diğer kamu kurum ve kuruluşlarınca üretilen mal ve hizmet bedellerinde işletmecilik gereği yapılması gereken ticarî indirimler hariç herhangi bir kişi veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanmaz.*” denilmektedir. Bu çerçevede Şirket tarafından yapılan bu hizmet için bir bedel alınması gerekmektedir.

Yapılan incelemede kazıdan çıkan asfalt molozunun şirket tarafından konkasörle kırılıp kullanıma hazır hale getirildikten sonra büyükşehir belediyesine verildiği ve imalat tarifinin içinde olmayan bu işlem için şirkete ödeme yapılmadığı görülmüştür.

Üretim Planlama ve Raporlama Müdürlüğünden alınan verilere göre 2021 yılında konkasörle kırılan asfalt molozu miktarı 67.140.690 kg’dır. Ticaret ve Satınalma Müdürlüğü tarafından taslak olarak düzenlenen yeni birim fiyat ile yapılan hesaplamalara göre fiyat farkı dahil olmak üzere 2021 yılında bedelsiz olarak yapılan iş tutarı KDV dahil 953.426,84 TL’dır.

Şirket tarafından asfalt kazıma makinesi ile asfalt kaplamalarının kazılması ve nakli işinden ortaya çıkan asfalt molozunun konkasörle kırılıp kullanıma hazır hale getirilme işlemi için İzmir Büyükşehir Belediyesi'nden bedel talebinde bulunulduğu ifade edilmiştir. Ancak Büyükşehir Belediyesi tarafından bu talebe cevap verilmediği görülmüştür.

Büyükşehir Belediyesi tarafından yaptırılan ancak proje birim fiyat poz tariflerinde yer almayan bu iş için Yapım İşleri Genel Şartnamesi hükümlerine uygun olarak yeni birim fiyatın belirlenerek yapılan ve yapılacak imalatların bedelinin alınması sağlanmalıdır.

BULGU 2: Mahkeme Aşamasında Olan Diğer Çeşitli Alacaklara Karşılık Ayrılmaması

Yapılan incelemelerde, Şirket tarafından diğer çeşitli alacaklar hesabında bulunan ve mahkeme aşamasında olan teminatsız 347.572,10 TL tutarındaki alacağa karşılık ayrılmadığı görülmüştür.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun "Şüpheli alacaklar" başlıklı 323'üncü maddesinde; *"Ticari ve zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olmak şartıyla;*

1. (Değişik: 1/5/1981-2455/3 md.) Dava veya icra safhasında bulunan alacaklar;

2. Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan ve (4.000) Türk lirasını aşmayan alacaklar şüpheli alacak sayılır. Yukarıda yazılı şüpheli alacaklar için değerlendirme gününün tasarruf değerine göre pasifte karşılık ayrılabilir. Bu karşılığın hangi alacaklara ait olduğu karşılık hesabında gösterilir. Teminatlı alacaklarda bu karşılık teminattan geri kalan miktara inhisar eder. Şüpheli alacakların sonradan tahsil edilen miktarları tahsil edildikleri dönemde kar zarar hesabına intikal ettirilir." denilmektedir.

"(1) sıra no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nin "Muhasebe Usul ve Esasları" bölümünün "Hesap planı açıklamaları" kısmında; 138-Şüpheli Diğer Alacaklar Hesabının, ödeme süresi geçmiş bu nedenle vadesi bir kaç defa uzatılmış veya protesto edilmiş, yazı ile birden fazla istenmiş ya da dava veya icra safhasına aktarılmış senetli ve senetsiz diğer alacakları kapsayacağı, yine 139-Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı Hesabının senetli ve senetsiz şüpheli diğer alacakların tahsil edilememesi ihtimalinin kuvvetlenmiş olması halinde, bu tür risklerin giderilmesini sağlamak üzere ayrılan karşılıkları kapsayacağı ve teminatlı

alacaklarda karşılığın teminatı aşan kısım için kullanılacağı, ayrıca hesaplanan karşılık tutarının bu hesaba alacak, 654-Karşılık Giderleri Hesabına borç kaydedileceği belirtilmiştir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinden de anlaşılacağı üzere, Şirketin mahkeme aşamasında teminatsız alacakları olduğu ve bu alacaklara karşılık ayrılmadığı tespit edilmiştir. Her ne kadar ihtiyari de olsa bu alacağa karşılık ayrılması durumunda, 654-Karşılık Giderleri Hesabına 347.572,10 TL tutarında borç yazılarak, kanunen kabul edilen gider olması ve vergiye tabi gelirden indirim yapılması mümkün olacaktır.

Söz konusu alacaklar için 2022 yılında karşılık ayrıldığı ifade edilmiş olmakla birlikte 2021 yılı mali tablolarında söz konusu karşılık yer almamaktadır.

BULGU 3: Hizmet Alım İşi İhalelerinde Fiyat Farkı Hesaplamalarının Yanlış Yapılması

Şirket tarafından yapılan bazı hizmet alım işi ihalelerinde, fiyat farkının yanlış hesaplandığı tespit edilmiştir.

4734 Sayılı Kamu İhale Kanununa Göre İhale Edilen Hizmet Alımlarında Uygulanacak Fiyat Farkına İlişkin Esaslar'ın "Tanımlar" başlıklı 4'üncü maddesinde;

"Temel endeks: İhale tarihinin içinde bulunduğu aya ait endeksi, çerçeve anlaşma ihalelerinde ise münferit sözleşme için teklif vermeye davetin yapıldığı tarihin içinde bulunduğu aya ait endeksi,

İfade eder."

Ayrıca "Uygulama esasları" başlıklı 7'nci maddesinde;

" (14)Akaryakıt girdisinin nev'ine uygulanan Özel Tüketim Vergisinde değişiklik gerçekleşmesi halinde, bu değişikliğin bayi satış fiyatlarında yol açtığı artış veya azalış dikkate alınarak, b₁ katsayısının hesaplanmasına esas alınan miktarın uygulama ayına karşılık gelen kısmı için bu vergide birim başına meydana gelen değişiklik miktarı, 5 inci maddeye göre yapılan fiyat farkı hesabından bağımsız olarak ayrıca ödenir veya kesilir."

Hükümleri mevcuttur.

Yapılan incelemede, şirket tarafından yapılan bazı hizmet alım ihalelerinin fiyat farkı hesaplamalarında temel endeks olarak ihale tarihinin içinde bulunduğu aydan bir önceki ayın alındığı ve akaryakıt girdisi için özel tüketim vergisinde meydana gelen değişiklikler için

mevzuatta öngörülen kesintilerin yapılmadığı ve bu suretle yüklenicilere 843.254,00-TL mevzuata aykırı ödeme yapıldığı görülmüştür.

Bu itibarla şirket zararına neden olan bu hatalı uygulamaların düzeltilerek mevzuata uygun fiyat farkı hesabının yapılmasının sağlanması gerekmektedir.

Mevzuata aykırı olarak ödendiği tespit edilen fiyat farkı tutarları 2022 yılında ilgili firmalardan tahsil edilmiştir. Ancak yapılan bu tahsilat 2021 yılı mali tablolarında yer almamaktadır.

BULGU 4: Vergi ve Sosyal Güvenlik Kurumu Borçlarının Vadesinde Ödenmemesi Sebebiyle Gecikme Cezasının Ödenmesi

Şirketin, vergi ve Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) borçlarını vadesinde ödemediği ve bu nedenle gecikme cezası ödediği tespit edilmiştir.

A) Vergi Borcunun Vadesinde Ödenmemesi Sebebiyle Gecikme Cezası Ödenmesi:

Yapılan incelemelerde, şirket tarafından vergi borcu vade tarihlerinin geçirilmesi sebebiyle 780.364,36 TL gecikme cezası ödendiği görülmüştür.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun "Kabul edilmeyen indirimler" başlıklı 11'inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde, kurum kazancının tespitinde bu Kanuna göre hesaplanan kurumlar vergisi ile her türlü para cezaları, vergi cezaları, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ödenen cezalar, gecikme zamları ve faizler ile Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ödenen gecikme faizlerinin indirim konusu yapılamayacağı ifade edilmiştir.

Şirket tarafından bu şekilde ödenen gecikme zammı ve faizlerin şirketin hasılatından indirimi kabul görmeyen giderler olması nedeniyle şirketin kurum kazancına ilave edilerek vergi matrahına eklenmektedir. Dolayısıyla yapılan bir gider sonucunda bu tutarın kurum kazancından indirimi kabul edilmemesi ve kurum kazancına ilave edilmesi şirketin vergi yükünü arttırmaktadır. Bu sebeple kanunen kabul edilmeyen giderler şirketin gelirlerinin azalmasına sebep olduğu gibi vergi matrahını da arttırmaktadır. Böyle giderler dolaylı olarak şirketin öz sermayesinde azalışa sebep olmaktadır. Şirket tarafından 2021 yılında vergi vade tarihlerinin geçirilmesi sebebiyle 780.364,36 TL kanunen kabul edilmeyen gider yapıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 3: Vergi Ödeme Tablosu ve Ödenen Gecikme Cezaları

ÖDEME TARİHİ	ÖDEME TÜRÜ	ÖDENEN TUTAR	GECİKME GÜNÜ	GECİKME CEZASI
26.01.2021	Vergi Ödemesi	8.145.752,89	2	115.508,88
1.02.2021	Vergi Ödemesi	276.469,27	6	24.209,63
16.03.2021	Vergi Ödemesi	22.243.185,85	17	211.878,83
31.03.2021	Vergi Ödemesi	3.641.984,55	4	9.701,44
29.04.2021	Vergi Ödemesi	9.040.574,07	2	4.828,95
3.06.2021	Vergi Ödemesi	5.749.166,11	7	24.428,77
30.07.2021	Vergi Ödemesi	7.296.278,79	32	126.773,91
13.08.2021	Vergi Ödemesi	6.759.196,88	14	17.723,90
30.09.2021	Vergi Ödemesi	19.857.687,75	34	106.262,41
4.11.2021	Vergi Ödemesi	9.252.087,92	8	44.258,65
13.12.2021	Vergi Ödemesi	8.810.615,92	17	79.225,26
31.12.2021	Vergi Ödemesi	10.710.554,01	4	15.563,73
TOPLAM		92.262.384,08	TOPLAM	780.364,36

Sonuç olarak şirket tarafından vergilerin ödenmesinde temerrüde düşmeyecek şekilde nakit planlaması yapılarak gecikme zammı veya faizi şeklinde kanunen kabul edilmeyen gider tutarının ortadan kaldırılması gerekmektedir.

B) SGK Borçlarının Vadesinde Ödenmemesi Sebebiyle Gecikme Cezası Ödenmesi

Şirket tarafından SGK borcu vade tarihlerinin geçirilmesi sebebiyle 649.879,64 TL gecikme cezası ödendiği görülmüştür.

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun "Kabul edilmeyen indirimler" başlıklı 11'inci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde, kurum kazancının tespitinde bu Kanuna göre hesaplanan kurumlar vergisi ile her türlü para cezaları, vergi cezaları, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre ödenen cezalar, gecikme zamları ve faizler ile Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre ödenen gecikme faizlerinin indirim konusu yapılamayacağı ifade edilmiştir.

Şirket tarafından bu şekilde ödenen gecikme zammı ve faizleri şirketin hasılatından indirimi kabul görmeyen giderler olması nedeniyle şirketin kurum kazancına ilave edilerek vergi matrahına eklenmektedir. Dolayısıyla yapılan bir gider sonucunda bu tutarın kurum kazancından indirimi kabul edilmemesi ve kurum kazancına ilave edilmesi şirketin vergi yükünü arttırmaktadır. Bu sebeple kanunen kabul edilmeyen giderler şirketin gelirlerinin azalmasına sebep olduğu gibi vergi matrahını da arttırmaktadır. Böyle giderler dolaylı olarak şirketin öz sermayesinde azalışa sebep olmaktadır. Şirket tarafından 2021 yılında bahse konu

ödemelere ilişkin vade tarihlerinin geçirilmesi sebebiyle 649.879,64 TL kanunen kabul edilmeyen gider yapıldığı tespit edilmiştir.

Tablo 4: SGK Ödeme Tablosu ve Ödenen Gecikme Cezaları

ÖDEME TARİHİ	ÖDEME TÜRÜ	ÖDENEN TUTAR	GECİKME GÜNÜ	GECİKME CEZASI
4.05.2021	SGK Ödemesi	1.216.837,28	4	35.500,02
5.05.2021	SGK Ödemesi	1.436.757,12	5	27.223,97
12.07.2021	SGK Ödemesi	190.710,71	14	4.810,22
30.07.2021	SGK Ödemesi	2.918.027,34	28	53.821,07
30.07.2021	SGK Ödemesi	7.296.278,79	32	126.773,91
2.08.2021	SGK Ödemesi	235.581,59	1	5.291,70
10.08.2021	SGK Ödemesi	1.622.594,35	8	18.892,05
13.08.2021	SGK Ödemesi	1.938.048,14	10	51.010,60
30.09.2021	SGK Ödemesi	1.354.045,03	29	46.577,12
11.10.2021	SGK Ödemesi	238.166,11	10	6.037,09
21.10.2021	SGK Ödemesi	1.789.036,49	20	62.672,73
22.10.2021	SGK Ödemesi	59.749,17	21	2.565,99
28.10.2021	SGK Ödemesi	3.777.197,95	84	100.568,88
10.12.2021	SGK Ödemesi	4.451.573,61	10	108.134,29
TOPLAM		24.073.030,07	TOPLAM	649.879,64

Sonuç olarak şirket tarafından Sosyal Güvenlik Kurumuna yapılacak ödemelerde temerrüde düşmeyecek şekilde nakit planlaması yapılarak gecikme zammı veya faizi şeklinde kanunen kabul edilmeyen gider tutarının ortadan kaldırılması gerekmektedir.

BULGU 5: İşçilere Mevzuatta Belirlenen Sürenin Üzerinde Fazla Çalışma Yaptırılması

İzbeton A.Ş.’nin personel işlemlerine yönelik yapılan incelemelerde, İş Kanunu’nda belirlenen sürenin oldukça üzerinde yıllık fazla çalışma yaptırıldığı görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu’nun “Fazla çalışma ücreti” başlıklı 41’inci maddesinde, ülkenin genel yararları yahut işin niteliği veya üretimin artırılması gibi nedenlerle fazla çalışma yapılabileceği ve fazla çalışmanın Kanun’da yazılı koşullar çerçevesinde haftalık kırkbeş saati aşan çalışmalar olduğu belirtilmiştir.

4857 sayılı Kanun’un 41’inci maddesine dayanılarak Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanan İş Kanunu’na İlişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği’nin “Fazla çalışmada sınır” başlıklı 5’inci maddesinde, fazla çalışma süresi toplamının bir yılda ikiyüzyetmiş saatten fazla olamayacağı, bu süre sınırının işyerlerine veya yürütülen işlere değil, işçilerin şahıslarına ilişkin olduğu hüküm altına alınmıştır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinden hareketle, fazla çalışma süresinin istisnai durumlar haricinde yıllık 270 saat ile sınırlandırıldığı, genel bakımdan çalışma süresi olan haftada en çok kırkbeş saatlik sürenin asıl olduğu, fazla çalışmanın ise istisnai bir durum olarak yıl içinde belirli sınırlar dâhinde işçinin onayı alınarak yaptırılabilceği sonucuna ulaşılmaktadır.

Şirket bünyesinde çalışan işçilere ait fazla çalışma süreleri incelendiğinde, çok sayıda personele 4857 sayılı İş Kanunu'nda yıllık olarak belirlenen 270 saatin üzerinde fazla çalışma yaptırıldığı görülmüştür. Aşağıda yer alan tabloda, yıllık fazla çalışma süresi en fazla olan ilk 10 personele örnek olarak yer verilmiş olup personelin birçoğunun 4857 sayılı İş Kanunu'nda belirlenen yıllık üst limitin üzerinde çalıştığı tespit edilmiştir. Bu durum fazla çalışmanın istisnai bir durum olmaktan çıkarılıp, Şirket bünyesinde bir çalışma şekli haline getirildiğini göstermektedir.

Tablo 5: Şirket Personeli Fazla Çalışma Süreleri

Sıra	Personel Sicil No	Unvan	Yıllık Fazla Çalışma Süresi (Saat)
1	2811	Şoför	1.205,50
2	4261	Vardiya Amiri	963
3	1521	Beton Santral Operatörü	890
4	165	Ekip Başı	890
5	2939	Beton Santral Operatörü	854
6	2571	Vardiya Amiri	864
7	3692	Bordür İşçisi	799
8	826	Beton Santral Operatörü	788
9	4121	Kantarıcı	774
10	3614	Bordür İşçisi	768

Sonuç olarak, şirket tarafından konu ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılarak, personelin fazla çalışma süresinin, mevzuatta belirtilen sınırlamalar çerçevesinde gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır.

BULGU 6: İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmaması

Şirkette çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa'nın "Çalışma şartları ve dinlenme hakkı" başlıklı 50'nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ncü maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık izninin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği hüküm altına alınmıştır.

Kanun'un 60'ncü maddesine istinaden 03.03.2004 tarih ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncü maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için ikiyüzyirmi Türk lirası (2021 yılında 555 TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. İşçilerin yıllık izin kullanmaması, emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde işçilere, kullanmadıkları yıllık ücretli izinleri için son ücretleri üzerinden yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır. Ayrıca Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede, Şirkette görev alan kadrolu 859 işçiden 4'ünün 300 günden, 17'sinin 200 günden, 103'ünün 100 günden ve 196'sının 50 günden fazla yıllık ücretli izin hakkı olduğu tespit edilmiştir. Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği, yıllık izin hakları için işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden, bu durum idareler açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde Şirkette alışan işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve Şirkete ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması sağlanmalıdır.

T.C. SAYIşTAY BAşKANLIğI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: ÖNCEKİ YIL/YILLAR SAYIŞTAY DENETİM RAPORUNA İLİŞKİN İZLEME FORMU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl/Yıllar	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
Vergi Ödeme Vade Tarihlerinin Geçirilmesi Sebebiyle Gecikme Cezası Ödenmesi	2019	Yerine Getirilmedi	2021 yılında da devam eden konu Raporun Diğer Bulgular bölümünde “Bulgu 4: Vergi ve Sosyal Güvenlik Kurumu Borçlarının Vadesinde Ödenmemesi Sebebiyle Gecikme Cezasının Ödenmesi” başlığıyla bulgu konusu yapılmıştır.
İş Kanununa Aykırı Olarak Fazla Çalışma Yaptırılması	2019	Yerine Getirilmedi	2021 yılında da devam eden konu Raporun Diğer Bulgular bölümünde “Bulgu 5: İşçilere Mevzuatta

			Belirlenen Sürenin Üzerinde Fazla Çalışma Yaptırılması” başlığıyla bulgu konusu yapılmıştır.
Yıllık İzin Hakkının Mevzuat Gereğince Kullandırılmaması	2019	Yerine Getirilmedi	2021 yılında da devam eden konu Raporun Diğer Bulgular bölümünde “Buşlgu 6: İşçilerin Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmaması” başlığıyla bulgu konusu yapılmıştır.